

Foretræde for Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg den 11. oktober 2017

Formål

Landboforeningen Gefion og Holbæk Ålav oplever, at arbejdet i vandrådene for 2. planperiode har været vanskeligt og spild af tid, fordi opgaven ikke var klart defineret. Landboforeningen Gefion og Holbæk Ålav har gode erfaringer med vandrådsarbejdet fra 1. planperiode, og vi ser gerne, at arbejdet kommer tilbage på sporet i den 3. planperiode.

Derfor vil vi:

- Orienter om arbejdet i vandrådene på Sjælland og de udfordringer repræsentanterne for lodsejer har mødt i den forbindelse
- Videregive erfaringer så rammerne for et eventuelt arbejde i vandrådene forbedres

Baggrund og problemstillinger

Forudsætningerne for vandrådernes arbejde er problematiske:

- Det er problematisk, at nogle medlemmer af rådene reelt ikke har nogen interesse i at indgå en dialog om, hvilke vandløb, der skal tages ud, da det er organisationernes formål at bibeholde så mange vandløb i vandplanerne som muligt. Konkret betyder det, at selvom lodsejerrepræsentanter kommer med faglige og veldokumenterede argumenter, så er der andre organisationer, der ikke har reel interesse i at tage vandløb ud af vandplanerne, da det strider mod foreningernes formål. Det er således hele grundlaget for vandrådernes arbejde, der giver udfordringer, da der er lagt op til, at man kan tage vandløb ud af planerne, men at det skal være en enstemmig indstilling.
- Vandrådene på Sjælland skal gennemgå ca. 428 vandløb for at vurdere, om de er modificerede, og det skal dokumenteres. Det er en opgaven som:
 - Burde være løst i første planperiode
 - Burde løses af staten og ikke frivillige lægmænd i vandrådene
 - Med en times behandling pr. vandløb medfører en sagsbehandlingstid på 11½ uges fuldtidsarbejde – det er et urimeligt arbejdskrav at stille frivillige vandrådsrepræsentanter.
 - Ikke kan løses, da der er en grundlæggende uenighed om, hvorvidt et modificeret vandløb kan opnå miljømålet. Det kan det i princippet godt, hvis man er villig til at bruge mange ressourcer på opgaven og ser på udviklingen i vandløbet over flere årtier. Rørlagte vandløb er et eksempel herpå.

Processen i kommunerne har været mangelfuld og stemmer ikke overens med udmeldinger fra Miljøministeriet:

- Fakta- og virkelighedstjek af vandløbene: Vi oplever, at vandrådene ikke forholder sig til virkeligheden og sætter indsatsen i vandløbet i perspektiv. Derfor er der vandløb med, som efter vores opfattelse ikke burde være med.
- Tidsfaktor: Ministeriet har meldt ud, at man kan arbejde frem til 1. januar, men faktisk lukkes arbejdet ned af hensyn til beslutningsprocessen i kommunerne. Fx påbegyndte Køge Bugt arbejdet i juni og afsluttede det medio august.

Vandrådsrepræsentanternes oplevelser:

- Dialogen mellem organisationerne i de forskellige vandråd har været positiv, men organisationerne har forskellige natursyn. Hvor lodsejernes øjne ser et modificeret vandløb ser andre øjne et vandløb, der på langt sigt kan blive et godt vandløb for fisk og fauna. Men i modsætning til jordejeren behøver de andre interessenter ikke forholde sig til konsekvenserne for landbrugsjorden eller økonomien.
- Opgavens omfang: Det er ikke realistisk eller praktisk muligt at gennemgå og vurdere de mange hundrede kilometer vandløb i løbet af få dialogmøder over 1-2 måneder, hvoraf flere møder blev afholdt i høst.
- Vandrådsrepræsentanternes lokalkendskab er ikke kommet til sin ret i vandrådsarbejdet.
- Det har ikke været muligt at nå til enighed. Det skyldes opgavens karakter; at man skulle tage vandløb ud af planerne – det er der en grundlæggende uenighed om.

Hvad skulle man så have gjort?

- Miljøstyrelsen skulle have bedt vandrådene om at prioritere vandløbene efter, hvor vigtige vandløbene er i en natursammenhæng. Det ville have skabt en reel og realistisk debat, hvor alle interessenter havde en interesse i at rangordne vandløbene efter interesser.
- Der mangler en grundlæggende forståelse for, at 90 pct. af vandløbene på Sjælland er modificeret. Det betyder ikke, at vi ikke kan have en ambitiøs miljømålsætning, men der mangler en mulighed for, at målsætningen kan gradbøjes og tilpasses det enkelte vandløb fremfor den nuværende praksis, hvor alle vandløb skal opfylde samme mål.
- Vi ønsker et opgør med princippet om, at alle kriterier i et vandløb skal være opfyldt. Selvom et vandløb er stærkt modificeret kan man godt nå gode miljømål med fiskemål, men det kan være vanskeligt at nå i mål med kravet til planter i vandløbet, fordi vi frygter, at det forudsætter ophør med grødeskæring. Det vil medføre forhøjet vandstand og forsumpning af landbrugsjorden. Vi skal se på potentialerne i hver enkelt vandløb.

Afsluttende bemærkninger

Det er væsentligt for Landboforeningen Gefion og Holbæk Ålav, at vandplanerne ikke kommer til at indeholde urealistisk høje miljømål langt fra virkeligheden. Flere af de vandløb der, med de politisk besluttede kriterier, står til at blive medtaget i vandplanerne, kræver en meget stor indsats for at kunne leve op til samtlige miljøkrav.

Hvad angår stærkt modificerede vandløb, så gælder at langt størstedelen af de sjællandske vandløb er udrettede og nedgravede. Vandløbsstrækninger hvor vandløbet har en svag hældning, er nedgravet og omkringliggende dyrkede og drænede arealer afhænger af vandløbets evne til at transportere vand væk, skal derfor udtages af vandplanen. Alternativet er en lempet målsætning.